

استاد محمد علی خاوندان

تفسیر داستان کربلا

www.ketab.ir

سرشناسه: جوادا، محمد علی، ۱۳۲۸-

عنوان: معلم، در...

تکرار نام پدیدآورنده: محمد علی جوادان / گردآورنده: موسسه ای ایمان ماندگار

مشخصات نشر: قم: انتشارات مطیع، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۱۹۶ ص.

بها: ۸۰۰۰۰ ریال / شابک: ۶-۶۷-۷۱۰۷-۶۰۰-۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیها

یادداشت: کتابنامه

موضوع: واقعه‌ی کربلا، ۶۱ ق.

موضوع: حسین بن علی (علی‌الحق)، امام سوم، ۶۱ ق.

موضوع: عاشورا، نتایج و تأثیرات

موضوع: اسلام، تاریخ

شناسه‌ی افزوده: موسسه‌ی ایمان ماندگار

ردی کنگره: ۱۳۹۴، ۲۶ ج/ ۲۱/۵ BP

ردی دیویی: ۲۹۷/۹۵۳

مُعَلِّمِ مَحَبَّتِ اُستاد محمد علی جاویدان

گردآورنده: موسسه ایمان ماندگار
ناشر: مطبع

نویس: چاپ: اول، پاییز ۹۴

تیراژ: ۵۰۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۰۷-۶۷-۶

سیرتولید: اسماعیل سلطانی

طراح جلد: سعید نجابتی

صفحه آرا: سید احسان عابدی

لیتوگرافی: فرایند گرافیک

چاپ: ستاره سبز

صحافی: نمونه

تلفن مرکز پخش:

۰۲۵ - ۳۷۸۳۴۳۶۳-۴

۰۲۱ - ۷۷۶۲۳۵۲۶

www.javedan.ir

مقدمه • ۱۱

بخش اول: چرایی و آثار قیام امام حسین (ع) • ۱۷

تقابل ربوبیت الله و ولایت طاغوت • ۱۹

«ایمان به ربوبیت» در تعالیم انبیاء • ۱۹

بازشناسی معنای ربوبیت • ۲۱

امام جبار ستیزی سرلوحه‌ی وظایف انبیاء • ۲۴

مرض هلاک جهالت و سرطان ضلالت • ۲۷

چرایی افعی کربلا • ۲۷

جهالت و ضلالت؛ مشکل ادلم بیای اسلام • ۲۸

وجه اشتراک و افتراق فاشی و کمراش • ۳۱

شهادت تاریخ بر مرگ مسلمانی • ۳۲

۱. مکالمه‌ی مسلم بن عقیل با مسلم بن عمر باهلی • ۳۳

۲. توجیه دینی مردم برای مقابله با امام حسین (ع) • ۳۴

۳. سخن عمر سعد خطاب به لشکر کوفه • ۳۵

۴. مکالمه‌ی مردی از لشکر کوفه با امام • ۳۵

۵. سخن عمرو بن حجاج خطاب به لشکر کوفه • ۳۶

۶. ماجرای مسلم بن عقبه • ۳۷

۷. محاصره‌ی مکه و سوزاندن کعبه • ۳۹

هدف دستگاه اموی؛ جعل دین و تحریف مسیر ربوبیت • ۴۱

شوگ قیام عاشورا و احیای جامعه • ۴۳

اثربخشی سریع حرکت امام حسین (ع) • ۴۳

۱. تغییر نگرش عبیدالله بن زیاد • ۴۳

۲. سرخوردگی و خودخوری عمر بن سعد • ۴۵

۳. تغییر موضع ظاهری یزید بن معاویه • ۴۶

۴. پشیمانی همگانی کوفیان • ۴۹

۵. قیام بعد از قیام • ۵۰

۶. موضع‌گیری رسمی عبدالله بن زبیر علیه یزید • ۵۰

۷. آمران به معروف؛ انقلاب مدینه • ۵۲

۸. توازن؛ انقلاب کوفه • ۵۳

۹. قیام مختار ثقفی • ۵۶

۱۰. قیام فرزندان اعوان بنی امیه • ۵۷

۱۱. زبیر بن عوف؛ قیام ماندگار • ۵۸

بخش دوم: چگونگی دوران امامت حضرت سید الشهدا (ع) و نحوه مبارزه‌ی ایشان • ۵۹

قیام حسینی خونی تازه در راه شریعت • ۶۱

وظیفه انبیا و اوصیای خدا در حفاظت از اصل دین • ۶۱

وصایت و جانشینی، تنها راهکار مصون ماندن دین • ۶۴

شکست قدامت خلافت نامشروع امویان • ۶۶

عصر احیای اسلام بعد از شوگ عاشورا • ۷۱

امام سجاد (ع) یک‌تنه در برابر سال‌ها تبلیغات • ۷۱

تبلیغات گسترده‌ی امویان بر ضد اهل بیت (ع) • ۷۳

جنايات امویان و عباسیان علیه اهل بیت (ع) • ۷۸

جو حاکم بر جامعه در دوران احیای مجدد اسلام • ۸۳

مشکلات و موانع اصلی امام (ع) • ۸۳

امپراطوری اموی در عصر امام علی (ع) ۸۳

طرح‌های معاویه برای محو اسلام ناب ۸۵

۱. دفن نام و عظمت پیامبر اعظم (ص) ۸۶

۲. اقداماتی برای تحریف قرآن کریم ۹۲

۳. انحراف در عقاید و شکل‌گیری فرقه‌ی مرجئه ۹۳

۴. رواج تفکر جبرگرایانه در جامعه ۹۵

پافشاری بنی‌امیه بر عقیده‌ی جبر ۱۰۰

۵. رویارویی و کینه‌ی دیرینه از بنی‌هاشم ۱۰۲

اقدامات معاویه در نبرد با اهل بیت (ع) ۱۰۳

اول: دوران امام امیرالمؤمنین (ع) ۱۰۳

دوم: دوران بعد از امام امیرالمؤمنین علی (ع) ۱۰۵

سوم: دوران کربلا ۱۰۶

اقدامات ضد سنی بنی‌امیه ۱۰۷

سیاست‌های معاویه در برابر شیعیان ۱۱۰

۱. خشونت و کشتار در کوفه ۱۱۰

زیاد بن ابیه در کوفه و کشتار شیعیان ۱۱۰

حکومت عبیدالله بن زیاد در کوفه ۱۲۰

فرستاده‌های معاویه برای کشتن و غارت شیعیان ۱۲۸

اولین غارتگر، نعمان بن بشیر ۱۲۸

دومین غارتگر، سفیان بن عوف ۱۲۹

سومین غارتگر، عبدالله بن مسعود ۱۳۰

چهارمین غارتگر، صُحاک بن قیس ۱۳۱

پنجمین غارتگر، بُسر بن أرطاة ۱۳۲

افساد فی الارض در سراسر جهان اسلام ۱۳۷

آوازه‌خوانی و غنا در مکه و مدینه ۱۳۸

بستر فساد و ثروت‌هایی حساب • ۱۴۲

۱. عبدالرحمن بن عوف زهری قرشی • ۱۴۳

۲. زبیر بن عوّام • ۱۴۳

۳. طلحة بن عبیدالله تیمی • ۱۴۴

۴. سعد بن ابی وقاص زهری قرشی • ۱۴۴

۵. عثمان بن عفان • ۱۴۴

۶. زید بن ثابت • ۱۴۵

۷. یعلی بن مُثَنِّه • ۱۴۵

۸. عمرو بن عاص بن وائل سهمی • ۱۴۵

بذل و بخشش‌های بی حساب سومین خلیفه • ۱۴۵

دوران شاه حکومت علی (ع) و عدالت در تقسیم بیت‌المال • ۱۴۸

فساد منی الارض در حکومت معاویه • ۱۴۸

غنا و ثواب در دربار خلفای اموی • ۱۵۵

عیاشی و فساد در دوران خلافت یزید بن معاویه • ۱۵۹

هوس‌رانی سلیمان و یزید بن عبدالملک، خلفای اموی • ۱۶۰

بولهوسی ولید بن یزید، خلیفه اموی • ۱۶۲

امام سجّاد (ع) طیب زان • ۱۶۱

امام سجّاد (ع) تنها در برابر تمام اقدامات ستمنا • ۱۶۷

زین العابدین (ع) معلم تضرع و نیایش • ۱۶۷

پیشانی پینه‌بسته • ۱۶۹

شوق و انس بی‌انتها • ۱۷۰

دستگیری از گمشده‌ها و در راه مانده‌ها • ۱۷۱

کیفیت عبادت، خضوع و خشوع حضرت • ۱۷۳

هم‌دورانی با بی‌رحم‌ترین خلفا و مأموران • ۱۷۵

شجاعت امام (ع) در دوران اسارت • ۱۷۵

لرزه براندام دشمن در برابر امام علیه السلام • ۱۷۸

خبر دادن امام علیه السلام از گفت و گوی سزای عبدالملک • ۱۷۹

نمونه ای از تصرف امام علیه السلام • ۱۸۰

پیشوای عابدان و زاهدان عالم • ۱۸۳

کرامات امام علیه السلام در مقابله با فساد • ۱۸۳

کرامت در مقابل ظلم و اهانت • ۱۸۴

دعای مستجاب امام علیه السلام • ۱۸۶

حکومت بردل های مردم • ۱۸۸

امام علیه السلام از نظر علمای عصر • ۱۸۹

منابع و مأخذ • ۱۹۳

● کلام اول:

معرفت و شناخت امام، یک وظیفه‌ای الهی است که در ابتدا موجب مصونیت دین انسان و آگاهی او از دیگر تکالیف الهی و در نهایت منجر به اقامه‌ی دین خدا می‌گردد. لذا در روایات اسلامی که مورد قبول فریقین بوده و در کتب روایی خاصه و عامه نقل شده و حتی کتب تاریخ نیز برخی از آن را گزارش نموده‌اند، بر شناخت امام تأکید فراوانی شده است؛ تا آنجا که عدم شناسایی امام، به منزله‌ی باقی ماندن در جاهلیت و بونبردن از اسلام معنی داده شده است!

البته تأکید امامان شیعه مبتنی بر اهل بیت امامت و ولایت، بسیار دقیق‌تر و گسترده‌تر از آن چیزی است که در متون عام وجود دارد؛ لکن این، بدان اندازه نیست که تقصیر علمای عامه کم‌رنگ شده و یا حتی تصحیح عقاید باطل مخالفان گردد.

یکی از راه‌های شناخت امام و درک مسائل ولایت اهل بیت علیهم‌السلام، آشنایی با تاریخ زندگانی آن بزرگواران است که حدود ۲۷۰ سال، از آغاز زندگی پیامبر اعظم شروع شده و تا آغاز غیبت صغری امام زمان علیه‌السلام ادامه یافته و امروزه در دسترس ما قرار دارد. بررسی تحلیلی این دوران از تاریخ، به صورت سطح تجربی، کمی و کلان ضروری است. توضیح اینکه تا کنون، بررسی‌های متعددی برای شناخت ابعاد مختلف شخصیتی امامان بزرگوار و اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام صورت گرفته است که تعداد آنان از دوازده هزار اثر بیشتر است. در این میان، آثار تاریخی با نگاه و روش گزارشگری و نقل وقایع و اتفاقات، غلبه دارد. این آثار تاریخی عموماً به نقل رخدادها و ثبت جزئیات یک برش زمانی کوتاه و خاص از تاریخ امامت بسنده کرده‌اند و با بیان نقل کرامات یا برخوردهای جزئی، غالباً بدون نگاه کلی نسبت به شرایط حاکم بر زمان بروز این رفتارها، بوده است که در بسیاری موارد حتی سیر تاریخی آن یعنی تقدّم و تأخر زمانی آن‌ها نسبت به وقایع دیگر مشخص نیست.

مثلاً تماشای یک تابلوی نقاشی که بر روی دیوار موزه نصب شده، سه حالت می‌تواند

داشته باشد؛ یک اینکه بیننده از فاصله‌ی نزدیک به اثر نگاه کند و در جزئیات آن دقت کند که در این تابلو، چه تصویرهایی کشیده شده و صاحب اثر، در ترسیم هریک از آن‌ها چه ظرافت‌هایی به خرج داده است. دیگر اینکه تماشاچی کمی از تابلو فاصله گرفته و کل اثر را یک جا نگاه کند تا تناسب نقش‌ها و چگونگی چیدمان آن‌ها را در کنار هم به خوبی درک کند. نوع دیگری از بررسی و نظر کردن امکان دارد که تماشاگر، در کنار دیدن جزئیات و بررسی کلی اثر، کاملاً از تابلو فاصله گرفته و به این نکته دقت کند که تابلو در کجای دیوار نصب شده است؟ چرا در این قسمت موزه قرار گرفته است؟ هنرمند، در چه شرایطی این تصاویر دقیق و ظریف را خلق کرده است؟ مثالی که در این بررسی کلان به دست می‌آید، بیش از تحلیل مفاهیم منتقل شده در تابلو، نقشی است که برای رسیدن به آن تماشاگر به مطالبی خارج از تابلو نیاز داشته و باید تحقیقاتی بیشتر، از تماشای متن تابلو از نزدیک و دور، انجام دهد.

بررسی‌های متعدد تاریخی، برای شناخت ابعاد مختلف شخصیتی امامان بزرگوار و اهل بیت عصمت و طهارت صورت گرفته، عموماً آثاری با نگرشی جزئی و یا نهایتاً کلی است و کمتر با اثر، برخورد خواهیم کرد که با نگرشی کلان به موضوع تاریخ زندگی اهل بیت پرداخته باشد. اثر حاضر از جمله آثاری است که روش تحلیلی کلان مسأله را انتخاب نموده و در صدد بررسی فضای حاکم بر دوران حکومت امام حسین و امام سجاد علیهما السلام است.

● کلام دوم:

موضوع کتاب حاضر، پاسخ به چند پرسش اساسی درباره‌ی تاریخ و نتایج قیام خونین حضرت اباعبدالله الحسین (علیه السلام) و چگونگی عملکرد امام سجاد (علیه السلام) پس از نهضت عاشورا است. در این اثر نه به سبک مقاتل و سیره نگاران، اتفاقات و جزئیات قبل، حین و بعد از عاشورا با دقت و ظرافت بررسی شده و نه تلاشی برای نشان دادن یک سیر کامل تاریخی از ابتدای نهضت حسینی تا پایان دوره‌ی امامت حضرت زین العابدین ارائه داده، بلکه گزارشی از یک تتبع طاقت‌فرسا در میان آثار و منابع تاریخی متعدد در دوران حکومت امویان، برای رسیدن به یک شناخت و درک عمیق و صحیح از فضای حاکم بر جامعه‌ی اسلامی آن روزگار است. لذا تعداد قابل توجهی

از مطالبی که در این اثر نقل می‌شود، هیچ ارتباط مستقیم و احیاناً غیرمستقیمی با قیام امام حسین ندارد، ولی منجر به شناسایی علل و عوامل پنهان و آشکار آن دوران می‌گردد که در فهم چرایی و چگونگی آن رفتارها از ائمه‌ی آن عصر نقش به‌سزایی دارد. محقق فاضل این اثر، حضرت استاد شیخ محمدعلی جاودان است که سال‌ها شاگردی علامه‌ی بزرگوار و محقق متتبع تاریخ، حضرت آیت‌الله سیدمرتضی عسکری رحمته‌الله را در کارنامه دارد. ایشان با نگرشی کلان و توصیفی، جو حاکم بر جامعه و تلاش‌های به‌نتیجه‌رسیده‌ی بنی‌امیه را استخراج کرده و قیام حسینی را به صورت بی‌طرفانه و بی‌صفانه داوری کرده است که آیا حرکت امام حسین اولاً حرکتی مناسب با شرایط آن زمان بود یا نه؟ ثانیاً آیا این حرکت به نتیجه رسید یا شکست خورد؟ و ثالثاً سیر حضرت برای حیلای اسلام و نجات جامعه‌ی منحط آن روزگار چگونه توسط امام بعدی پیگیری شد و ادامه یافت؟

آنچه که اثر حاضر را در ترازو اثر تحلیلی محکم و متقن تاریخی با موضوع تاریخ امامت، مخصوصاً زمان امامت حضرت اباعبدالله و امام سجاد علیهما السلام قرار می‌دهد، خصوصیات چندگانه‌ی زیر است:

۱. این اثر تحلیلی، اثری مختصر و مفید است، در عین حال متقن و مستند درباره‌ی سؤال اصلی پژوهش است. چرا که خواننده در مدتی زمان کوتاهی، با فضای به‌شدت مسموم حکومت امویان آشنا شده و با فهم بهتر نسبت به فضای تاریخی آن زمان، نگاه صحیحی به کلّ جریانات و حوادث آن مقطع تاریخی پیدا خواهد کرد. مسلماً درک دقیق شرایط زمانه و شناخت عناصر تأثیرگذار و مطرح در عصر تاریخی، که ضرورتاً باید توسط تاریخ‌شناسی خبیر و متتبع تحقیق و گزارش شود، می‌تواند در برخی موارد صورت‌مسأله را تغییر داده و موجب دگرگونی قطعی نتیجه شود.

۲. بررسی کارشناسانه‌ی آن مقطع تاریخی حساس در صدر اسلام و روشن کردن زوایای مختلف جنایات و مفاصد امویان در ابعاد تمام جهان اسلام، با زبانی جدید و نگاهی متناسب با نیازهای روز، از برجستگی‌های این اثر است. این نوشتار کوتاه، می‌تواند تا حدّ زیادی مخاطب را به چرایی تأکید روایات و معارفی که در کوبیدن حکومت امویان و مروانیان به ما رسیده است، ملتفت سازد. چراکه تبری از این شجره‌ی ملعونه، به دلیل دشمنی بی‌نظیر آن‌ها با اساس اسلام و توحید است.

۳. خواننده‌ی آگاه، به‌زودی خواهد دانست که این مباحث، صرفاً سخن از گذشته نیست؛ بلکه درس عبرتی است برای ما در شناسایی راه بقای دین و اعتلای کلمه‌ی توحید در زمان حال و آینده و درک و فهم شگردهای قدیمی دشمن در مصاف با جریان هدایت. همان‌طور که برخی از آثار سوء مفاسد امویان، تا امروز نیز ادامه یافته و در سال‌های اخیر نیز با رشد وهابیت و فرقه‌های تکفیری جدید، جان تازه‌ای به خود گرفته است، راه مبارزه‌ی با آن‌ها نیز در پیروی و تأسی به امامان معصوم خواهد بود.

۴. در فرازهای مختلف این اثر، شیوه‌ی قویم علامه عسکری رحمته‌الله در مباحث تاریخی، مانند انتقاع در آثار و منابع اصلی مخالفان، پرهیز از بزرگ‌نمایی و اقتضار و التزام به مفاد سبیل در نتیجه‌گیری‌ها، روش‌مندی بحث تاریخی، پرهیز از تعصب و توهین و... نمایان می‌باشد.

● کلام سوم:

کتاب حاضر، سه مقاله مشتمل بر سه فصل است که به دلیل ارتباط عمیق مسائل و وحدت شیوه، بررسی، در کنار یکدیگر قرار داده شده و تقدیم می‌گردد. محتوای کلی این کتاب در ۱۰ عنوان آلی احصاء می‌شود:

۱. اشاره به جریان هدایت الهی و بارشناسی معنا و مفهوم ربوبیت خدای متعال؛ همچنین برنامه‌ی شیطانی طاغوت‌ها در برابر جریان الهی با ابزار جهالت و ضلالت.

۲. برشماری نمونه‌های متعددی از عناصر شیطانی جهالت و ضلالت که در تاریخ مربوط به عصر امویان ثبت و ضبط شده است.

۳. بررسی آثار و نتایج قیام حسینی که شاهده‌ی است بر بیداری مردمی امت اسلامی و انفتاح باب‌رهایی از جهالت و ضلالت.

۴. اشاره به راهکار مصون‌ساز دین پس از ختم نبوت.

۵. بررسی خصوصیات دوران حکومت امام سجاد علیه‌السلام و مشکلات پیش‌روی آن حضرت.

۶. شمارش برخی جنایات و فسادهای گسترده‌ی بنی‌امیه در رأس حکومت اسلامی و در سراسر جامعه‌ی مسلمین.

۷. اشاره به برخی مشکلات و موانع احیای دین در بازگشت جامعه به اسلام ناب

۸. نقل طرح‌ها و توطئه‌های چندگانه‌ی معاویه در هدم اسلام ناب محمدی با توهین به پیامبر اعظم، تلاش برای تحریف قرآن، ایجاد و ترویج عقاید باطل مذهبی و دشمنی و برخورد کوبنده با اهل بیت علیهم‌السلام و شیعیان ایشان

۹. تجمیع نمونه‌های جزئی و موردی از افساد گسترده‌ی حکومت با فرهنگ‌سازی و ترویج مفاسد اقتصادی، شیوع بی‌بند و باری، ترویج زمینه‌های گناه و هوس‌رانی در سطح عمومی و... برای بی‌ارزش ساختن افراد اجتماع و تسهیل امر استعباد آنان

۱۰. تبیین رؤوس اقدامات حیات‌بخش امام علی بن الحسین علیه‌السلام برای احیای جامعه منقطع و خودفروخته‌ی آن عصر در قالب دعا و تضرع، اخبار از غیب، کرامت و بزرگواری در برابر مخالفان و دستگیری از بیچارگان و در راه ماندگان در سخت‌ترین شرایط و در برابر سفاک‌ترین خلفای فاسد اموی و مروانی

این کتاب براساس «عربی اصلی»، به دو بخش «چرایی و آثار قیام امام حسین علیه‌السلام» و «چگونگی دوران امامت حضرت سجاد و نحوه‌ی مبارزه‌ی ایشان» تقسیم شده است. شاید برخی مطالب و یا عبارات تکراری، به نظر برسد، اما روش مندی بحث و پرداختن به موضوع از زوایای مختلف آن، تا حدی که نمایان...

امید است خوانندگان محترم نظرات و سؤالات را از طریق مؤسسه‌ی «ایمان ماندگار» منتقل نمایند تا در بهینه‌سازی چنین آثاری، سودمند واقع گردد.

الحمد لله رب العالمین
و صلوات الله علی محمد و آله الطاهرین
و لعن الله علی اعدائهم اجمعین
هشتم من رجب الحرام ۱۴۳۷